

Sygn. akt: I ACa 572/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Marek Machnij (spr.)

Sędziowie: SA Przemysław Banasik

SA Piotr Daniszewski

po rozpoznaniu w dniu 30 grudnia 2020 r. w Gdańsku

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa A. S. i J. S.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy

z dnia 26 lutego 2020 r. sygn. akt I C 382/19

1) oddała apelację,

2) zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Bydgoszczy na rzecz radcy prawnego L. B. (1) kwotę 2.700 zł (dwa tysiące siedemset złotych), powiększoną o należną stawkę podatku od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Piotr Daniszewski SSA Marek Machnij SSA Przemysław Banasik

Sygn. akt: I ACa 572/20

UZASADNIENIE

Powodowie A. S. i J. S. domagali się zasądzenia od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. łącznie kwoty 127.440,90 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 14 lipca 2014 r. od kwoty 121.020 zł na podstawie umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zawartej przez pozwanego z ich dłużnikiem M. L. (1), będącym komornikiem sądowym, od którego dochodzone kwoty zasądzono prawomocnymi wyrokami Sądu Okręgowego w Bydgoszczy i Sądu Apelacyjnego w Gdańsku. Powodowie wskazali, że mimo upływu znacznego czasu od wezwania do zapłaty pozwany nie zapłacił im dochodzonych kwot i nie udzielił żadnej odpowiedzi.

Pozwany wniósł oddalenie powództwa w całości. Pozwany nie kwestionował, że zawarł umowę obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z dłużnikiem powodów, która obejmuje wyrządzoną im szkodę, ale powołał się na wyłączenie jego odpowiedzialności wynikające z tego, że do wyrządzenia szkody doszło z winy umyślnej asesora

komorniczego, zatrudnionego przez dłużnika, co zwalnia go od odpowiedzialności na podstawie art. 11 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (t. jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 2214 z późn. zm., powoływanej dalej jako „ustawa o ubezpieczeniach obowiązkowych”) w zw. z art. 827 § 1 k.c.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy wyrokiem z dnia 26 lutego 2020 r. oddalił powództwo, nie obciążył powodów kosztami procesu poniesionymi przez pozwanego i orzekł o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu.

Z dokonanych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych wynika, że pozwany zawarł z M. L. (1), będącym Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym w Kościanie, umowę obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu wykonywania w/w zawodu za okres od dnia 30 listopada 2010 r. do dnia 29 listopada 2011 r. W okresie ubezpieczenia asesor komorniczy M. B. (1), prowadząc z upoważnienia komornika M. L., postępowanie egzekucyjne przeciwko powodowi przekroczył swoje uprawnienia przez wyznaczenie w dniu 11 lipca 2011 r. drugiej licytacji zajętych ruchomości w piętnaście minut po pierwszej licytacji, a następnie udzielenie przybicia i sprzedaży tych ruchomości, mimo że dłużnik przed licytacją spłacił część zadłużenia, a po licytacji – jego pozostałą część. M. B. m. in. za powyższy czyn został skazany prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Nowym Tomysłu z dnia 31 stycznia 2017 r. na podstawie art. 231 k.k. i art. 270 k.k. Natomiast wyrokiem Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 23 sierpnia 2017 r. zasądono od komornika M. L. na rzecz powodów solidarnie kwotę 121.020 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 14 lipca 2014 r. oraz kwotę 2.979,90 zł tytułem zwrotu części kosztów procesu tytułem naprawienia szkody wyrządzonej im w wyniku bezprawnego działania asesora komorniczego M. B. działającego na zlecenie komornika M. L.. Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 5 listopada 2018 r. oddalił apelacje wniesione od powyższego wyroku przez powodów i pozwanego M. L. oraz zasądził od niego na ich rzecz kwotę 3.321 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy wskazał, że powyższe okoliczności ustalił na podstawie złożonych do akt sprawy dokumentów, które nie budziły wątpliwości co do zgodności z prawdziwym stanem rzeczy.

Oceniając zasadność żądania, Sąd ten wskazał, że możliwość uzyskania odszkodowania w ramach obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej komorników w zasadzie nie jest niczym ograniczona poza wypadkiem wyrządzenia przez komornika szkody w sposób umyślny. Wynika to z art. 9 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, który przewiduje odpowiedzialność za szkody wyrządzone z winy umyślnej jedynie w zakresie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody związane z ruchem tych pojazdów i w zakresie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego. Jest to zgodne z treścią art. 827 § 1 k.c., zgodnie z którym ubezpieczyciel jest wolny od odpowiedzialności, jeżeli ubezpieczający wyrządził szkodę umyślnie. Biorąc pod uwagę treść w/w wyroku Sądu Rejonowego w Nowym Tomysłu, Sąd Okręgowy stwierdził, że zachowanie M. B., będącego sprawcą wyrządzonej powodom szkody, miało charakter umyślny, ponieważ popełnienie przestępstw, za które sprawca został skazany, może nastąpić jedynie z winy umyślnej. Po myśli art. 36 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (t. jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 1309) komornik M. L. odpowiadał zaś za działania sprawcy jak za działania własne.

Sąd Okręgowy nie znalazł ponadto podstaw do uwzględnienia żądania powodów także na zasadach słuszności w oparciu o treść art. 827 § 1 k.c. Powodowie nie wykazali bowiem, aby domagali się naprawienia szkody od M. L., w szczególności, aby wszczęli przeciwko niemu postępowanie egzekucyjne, które okazało się bezskuteczne. Nie ma więc podstaw, aby brak zapłaty przez ubezpieczyciela miał dla nich negatywne konsekwencje.

Jako podstawa prawna oddalenia powództwa wskazane zostały przepisy art. 822 § 4 k.c. a contrario w zw. z art. 827 § 1 k.c., a o kosztach procesu – art. 102 k.p.c.

Powyższy wyrok został zaskarżony w całości apelacją przez powodów, zarzucając naruszenie prawa materialnego, tj. art. 827 § 1 k.c. przez jego błędną wykładnię, polegającą na uznaniu, że ubezpieczyciel jest wolny od odpowiedzialności, jeżeli osoba, za którą ponosi odpowiedzialność, wyrządziła szkodę umyślnie, podczas gdy z przepisu tego wynika wyłączenie odpowiedzialności jedynie ubezpieczającego, a w wypadku określonym w art. 827 § 3 k.c. – osoby

pozostającej z nim we wspólnym gospodarstwie domowym. W przypadku nieuwzględnienia tego zarzutu wnosili o zasądzenie dochodzonego żądania na zasadzie słuszności, powołując się na wynikający z dołączonego do apelacji dokumentu fakt niemożliwości efektywnego prowadzenia egzekucji wszczętej przeciwko dłużnikowi. Na tych podstawach powodowie wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości lub o uchylenie tego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Pozwany nie ustosunkował się do apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny aprobował i przyjął za własne ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd pierwszej instancji, biorąc pod uwagę, że nie były one kwestionowane przez skarżących, a jednocześnie z przeprowadzonej przez Sąd Apelacyjny, stosownie do art. 382 k.p.c., analizy zebranego materiału dowodowego wynikało, że powyższe ustalenia w pełni odpowiadały treści tego materiału. Na obecnym etapie rozpoznania sprawy decydujące znaczenie dla jej rozstrzygnięcia miały natomiast kwestie materialnoprawne.

W związku z tym wskazać należy przede wszystkim, że chybiony jest zarzut naruszenia przepisów art. 827 § 1 i 3 k.c., które wbrew powodom w ogóle nie miały zastosowania w niniejszej sprawie, ponieważ zakres odpowiedzialności pozwanego wynikał w tym wypadku z art. 11 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych przy uwzględnieniu ponadto wniosków płynących z treści art. 9 ust. 2 tej ustawy w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2005 r., które ma zastosowanie w tej sprawie z uwagi na datę wyrządzenia powodom przedmiotowej szkody (tj. 11 lipca 2011 r.).

Wziąć trzeba pod uwagę, że w niniejszej sprawie chodzi o odpowiedzialność pozwanego mającą wynikać z umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zawartej przez niego z dłużnikiem powodów M. L., odpowiadającym wobec nich z tytułu wyrządzenia im szkody przez asesora komorniczego M. B., za którego dłużnik ten odpowiada jak za własne działania lub zaniechania, przy czym M. B., jako bezpośredni sprawca szkody, bezspornie wyrządził ją z winy umyślnej.

Nie budzi wątpliwości, że zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, obowiązującej w dacie wyrządzenia powodom przedmiotowej szkody, komornik sądowy M. L. miał obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, który to obowiązek zrealizował przez zawarcie umowy ubezpieczenia OC z pozwanym, obejmującej okres od dnia 30 listopada 2010 r. do dnia 29 listopada 2011 r., w którym doszło do wyrządzenia tej szkody. Do tego obowiązku zastosowanie miał art. 4 pkt 4 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, zgodnie z którym ubezpieczeniami obowiązkowymi są także ubezpieczenia wynikające z przepisów odrębnych ustaw lub umów międzynarodowych ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską, nakładających na określone podmioty obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia.

Wobec tego zakres odpowiedzialności pozwanego na podstawie zawartej z komornikiem M. L. (jako dłużnikiem powodów) umowy ubezpieczenia OC nie wynikał z art. 827 k.c., lecz z art. 11 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych. Z ust. 1 art. 11 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych (w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2005 r.) wynika, że obowiązkowe ubezpieczenia, o których mowa art. 4 pkt 4 tej ustawy (czyli m. in. obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej komorników sądowych), obejmują odpowiedzialność cywilną podmiotów objętych ubezpieczeniem za szkody wyrządzone przy wykonywaniu czynności, wykonywaniu zawodu albo prowadzeniu działalności lub będące następstwem wad produktu. Co do zasady nie budzi więc wątpliwości, że umowa ubezpieczenia OC, zawarta przez pozwanego z M. L., obejmowała szkodę wyrządzoną powodom przy wykonaniu czynności zawodowych przez asesora komorniczego, za którego dłużnik powodów odpowiadał jak własne działania.

W tej sprawie uwzględnić jednak trzeba dodatkowo treść przepisu art. 11 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, zgodnie z którym umowa ubezpieczenia obowiązkowego odpowiedzialności cywilnej, o którym mowa w art. 4 ust. 4 tej ustawy, obejmuje również szkody wyrządzone w wyniku rażącego niedbalstwa ubezpieczonego lub

osób, za które ponosi on odpowiedzialność. W celu wyjaśnienia zakresu zastosowania tego przepisu wziąć trzeba ponadto pod uwagę treść art. 9 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, a także zmiany treści przepisów tej ustawy.

Otóż, zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych umowa ubezpieczenia obowiązkowego odpowiedzialności cywilnej obejmuje odpowiedzialność cywilną podmiotu objętego obowiązkiem ubezpieczenia za szkody wyrządzone czynem niedozwolonym oraz wynikiłe z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, o ile nie sprzeciwia się to ustawie lub właściwości (naturze) danego rodzaju stosunków. Treść tego przepisu, w przeciwieństwie do art. 9 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, nie była dotychczas nowelizowana. Jeśli natomiast chodzi o art. 9 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, to w pierwotnym brzmieniu, obowiązującym od dnia 16 lipca 2003 r., przewidywał on, że u mowa ubezpieczenia obowiązkowego odpowiedzialności cywilnej obejmuje również szkody wyrządzone umyślnie lub w wyniku rażącego niedbalstwa ubezpieczającego lub osób, za które ponosi on odpowiedzialność, z zastrzeżeniem wyjątków określonych w ustawie lub w umowie międzynarodowej. Jednak z dniem 1 stycznia 2005 r. nastąpiła zmiana tego przepisu i aktualnie stanowi on, że umowa ubezpieczenia obowiązkowego odpowiedzialności cywilnej, o którym mowa w art. 4 pkt 1 i 2 tej ustawy, obejmuje szkody wyrządzone umyślnie lub w wyniku rażącego niedbalstwa ubezpieczającego lub osób, za które ponosi on odpowiedzialność.

Wskutek powyższej zmiany od dnia 1 stycznia 2005 r. jedynie obowiązkowe ubezpieczenia OC, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych (tj. u ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów oraz ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego) obejmują swoim zakresem także szkody wyrządzone umyślnie lub w wyniku rażącego niedbalstwa ubezpieczającego lub osób, za które ponosi on odpowiedzialność. Natomiast do umów ubezpieczenia obowiązkowego OC, o których mowa w art. 4 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, przepis art. 9 ust. 2 tej ustawy od dnia 1 stycznia 2005 r. w ogóle nie ma już zastosowania. Zwrócić trzeba przy tym uwagę, że z dniem 1 stycznia 2005 r. jednocześnie znowelizowany został art. 11 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, m. in. przez dodanie ust. 2 o brzmieniu: Umowa ubezpieczenia obowiązkowego odpowiedzialności cywilnej, o którym mowa w art. 4 pkt 4, obejmuje również szkody wyrządzone w wyniku rażącego niedbalstwa ubezpieczonego lub osób, za które ponosi on odpowiedzialność.

Z porównania treści art. 9 ust. 2 i art. 11 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych wynika, że od dnia 1 stycznia 2005 r. jedynie w wypadku u ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów oraz ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego zakresem ubezpieczenia objęte są także szkody wyrządzone umyślnie przez ubezpieczonego lub osoby, za które ponosi on odpowiedzialność, natomiast w wypadku umów, o których mowa w art. 4 pkt 4 tej ustawy, zakresem ubezpieczenia są objęte jedynie szkody wyrządzone w wyniku rażącego niedbalstwa ubezpieczonego lub osób, za które ponosi on odpowiedzialność (oczywiście są nim ponadto objęte szkody wyrządzone nieumyślnie). Zakresem takiej umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, która łączyła pozwanego z komornikiem M. L., nie były więc objęte szkody, wyrządzone umyślnie przez ubezpieczonego lub osoby, za które ponosi on odpowiedzialność (w tym wypadku przez M. B.).

Biorąc ponadto pod uwagę, że przepisy art. 9 i art. 11 ustawy o ubezpieczeniach majątkowych samodzielnie i wyczerpująco regulują zagadnienia, związane z zakresem odpowiedzialności z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, o której mowa w tej ustawie, uznać należy, że mają one charakter szczególny w stosunku do art. 827 k.c., który jest przepisem ogólnym, regulującym zagadnienia, dotyczące zakresu odpowiedzialności cywilnej w wypadku wyrządzenia szkody umyślnie lub skutek rażącego niedbalstwa. W związku z tym ma on zastosowanie jedynie wtedy, gdy zagadnienia te nie są odmiennie uregulowane w przepisach szczególnych lub w umowie.

W konsekwencji nie ma podstaw do uznania, że przepis art. 827 k.c. reguluje zasady odpowiedzialności z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej niezależnie od przepisów art. 9 i art. 11 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych. Wobec tego nieuzasadnione jest powoływanie się przez powodów na treść art. 827 §

3 k.c. – w brzmieniu obowiązującym od dnia 10 sierpnia 2007 r., czyli w dacie wyrządzenia powodom przedmiotowej szkody – z którego wynika, że odpowiedzialność ubezpieczyciela, jeżeli nie umówiono się inaczej, nie obejmuje szkody wyrządzonej umyślnie tylko przez taką osobę, z którą ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym. W wypadku umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, o jaką chodzi w art. 4 pkt 4 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela uregulowany jest bowiem w sposób szczególny.

Nie ma więc znaczenia trafna uwaga powodów, że w świetle art. 827 § 3 k.c. wyłączenie odpowiedzialności ubezpieczyciela z tytułu OC dotyczy obecnie jedynie szkód wyrządzonych z winy umyślnej przez osobę, która pozostaje z ubezpieczającym we wspólnym gospodarstwie domowym, a zatem niewątpliwie nie obejmuje to szkody wyrządzonej przez asesora komorniczego zatrudnionego przez komornika sądowego, który zawarł z pozwanym umowę obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. Zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela z tytułu takiej umowy uregulowany jest bowiem w art. 9 i art. 11 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, z których wynika, że tylko w wypadku ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów oraz ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego zakresem ubezpieczenia objęte są także szkody wyrządzone umyślnie przez ubezpieczonego lub osoby, za które ponosi on odpowiedzialność (i to niezależnie od tego, czy osoby te pozostają z ubezpieczającym we wspólnym gospodarstwie domowym).

Natomiast w wypadku innych umów obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (w szczególności umowy, o jaką chodzi w tej sprawie, dotyczącej obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej komornika sądowego) zakresem odpowiedzialności ubezpieczyciela nie są objęte ani szkody wyrządzone umyślnie przez ubezpieczonego, ani przez osoby, za które ponosi on odpowiedzialność (argument z art. 9 ust. 2 a contrario ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych). Z kolei w wypadku rażącego niedbalstwa ubezpieczonego lub osób, za które ponosi on odpowiedzialność, odpowiedzialność ubezpieczyciela, wynikająca z umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (np. komornika sądowego) – inaczej niż w art. 827 § 1 in fine k.c. – zawsze istnieje, w szczególności nie jest uzależniona od tego, czy zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności.

Powodowie bezpodstawnie powołują się więc w tej sprawie na treść art. 827 § 1 k.c., twierdząc, że wina umyślna wyłączałaby odpowiedzialność pozwanego z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej tylko wtedy, gdyby zachodziła po stronie ubezpieczającego (tj. ich dłużnika M. L.), a nie po stronie zatrudnionego przez niego asesora komorniczego, za którego ponosi on odpowiedzialność jak za własne działania. Stanowisko powodów nie uwzględnia bowiem mających w tej sprawie zastosowanie przepisów art. 9 ust. 2 i art. 11 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, z których wynika, że w przedmiotowej umowie ubezpieczenia OC odpowiedzialność pozwanego jest wyłączona w każdym wypadku wyrządzenia szkody z winy umyślnej (zarówno przez ubezpieczonego, jak i przez osoby, za które ponosi on odpowiedzialność), obejmuje natomiast każdy wypadek, w którym szkoda została wyrządzona w wyniku rażącego niedbalstwa zarówno ubezpieczonego, jak i osób, za które ponosi on odpowiedzialność.

Wobec tego decydujące znaczenie w tej sprawie ma okoliczność, że do wyrządzenia powodom przedmiotowej szkody doszło z winy umyślnej osoby, za którą ubezpieczający dłużnik M. L. ponosi odpowiedzialność. W takiej sytuacji odpowiedzialność pozwanego jest wyłączona na podstawie omówionych wcześniej przepisów ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, a nie na podstawie art. 827 § 1 lub 3 k.c., które nie mają zastosowania w tej sprawie. Skoro zaś szkoda została wyrządzona z winy umyślnej, to w ogóle nie ma podstaw do rozważania, czy zastosowanie mogą mieć przepisy regulujące zakres odpowiedzialności w wypadku rażącego niedbalstwa ubezpieczonego lub osoby, za którą ponosi on odpowiedzialność. Dotyczy to także podniesionej w apelacji kwestii możliwości ewentualnego przyjęcia odpowiedzialności pozwanego na zasadzie słuszności, ponieważ w świetle art. 827 § 1 k.c. dotyczy ona tylko odpowiedzialności ubezpieczyciela z tytułu umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej na zasadach ogólnych. Tymczasem w tej sprawie zakres odpowiedzialności pozwanego wynika z przepisów szczególnych, przy czym w wypadku rażącego niedbalstwa zawsze ponosiłby on odpowiedzialność niezależnie od tego, czy zapłata

odszkodowania w danych okolicznościach odpowiadałaby względem słuszności. Konieczne byłoby jednak, aby szkoda została wyrządzona jedynie w wyniku rażącego niedbalstwa, a nie z winy umyślnej, tak jak było w niniejszej sprawie.

Konkludując, skoro wyrządzenie powodom przedmiotowej szkody nastąpiło z winy umyślnej asesora komorniczego, zatrudnionego przez ubezpieczającego, to w świetle art. 9 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych całkowicie wyłączona jest odpowiedzialność pozwanego, a jednocześnie nie można przyjąć jego odpowiedzialności na podstawie art. 11 ust. 2 tej ustawy, który dotyczy wyrządzenia szkody w wyniku rażącego niedbalstwa po stronie sprawcy tej szkody. W świetle powyższych przepisów od dnia 1 stycznia 2005 r. zakresem odpowiedzialności ubezpieczyciela z tytułu umów obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, o których mowa w art. 4 pkt 4 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, w ogóle nie są bowiem objęte szkody wyrządzone umyślnie przez ubezpieczonego lub osoby, za które ponosi on odpowiedzialność. Są natomiast wprawdzie objęte szkody wyrządzone wskutek rażącego niedbalstwa, ale w tej sprawie nie chodziło o rażące niedbalstwo, lecz o dalej idący stopień winy w postaci umyślności działania sprawcy.

Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako pozbawioną usprawiedliwionych podstaw. Ponadto orzekł o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu przez r. pr. L. B. w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Piotr Daniszewski SSA Marek Machnij SSA Przemysław Banasik